

În recitalul susținut de violist la Sala Studio a Ateneului român au putut fi audiate lucrări de maximă expresivitate dedicate instrumentului respectiv, compuse în acest secol 20. Angajându-se într-un maraton interpretativ, Ștefan Gheorghiu a prezentat publicului aproape un dublu recital, prima parte incluzând piese de Enescu, Hindemith, Britten și Șostakovici, iar a doua parte lucrări în exclusivitate ale compozitorilor români contemporani: Myriam Marbe, Radu Negreanu, Violeta Dinescu și Horia Șurianu.

Dificilele partituri din prima parte a recitalului au fost aprofundate și puse în lumină cu dezinvoltură și ușurință de maestru (*Konzertstück pentru violă și pian* de George Enescu, *Sonatele pentru violă și pian op 11 nr. 4* de Paul Hindemith și *op. 147* de Dmitri Șostakovici, *Lachrymae* — reflecții la un cîntec de Dowland, pentru violă și pian *op. 48* de Benjamin Britten).

Timbrul deosebit de cald, siguranța arcușului, a dozării intensităților pe tot parcursul recitalului, o fină surprindere a stilurilor au constituit coordonatele interpretative ale violistului Ștefan Gheorghiu (secondat cu nedesmințită subtilitate și aderență la intențiile solistului de către pianistul Iosif Ion Pruner).

Partea a II-a a completat imaginea primeia, cu un plus de receptivitate și înțelegere a muzicii contemporane românești. Sub semnul dialogului, viola și-a aflat ca partener banda magnetică, cu strănii intervenții în lucrarea *Refractions poesis I* de Horia Șurianu, apoi flautul (Matei Corvin) în împletirea melopeică din *Dialogo* de Violeta Dinescu, apoi ansamblul format din Viorica Ciurilă, Octavian Rădoi, Eugen Gheorghe și George Pane cu ritmicitate și forță în *Poemul concertant* de Radu Negreanu, și chiar „pe sine” în infinite coordonate expresive în *Sonata pentru două viole* de Myriam Marbe (viola a II-a fiind Vasile Grăjdianu).

Sonoritățile noi propuse de aceste lucrări, efortul introspecției și chiar asumarea rolului de dirijor (în lucrarea lui Radu Negreanu) au solicitat solistului calități deosebite, care i-au reliefat o personalitate complexă, o înțelegere profund angajată în fenomenul muzical românesc contemporan.

Întregul recital al violistului Ștefan Gheorghiu a avut darul de a pune în lumină un solist de înalt nivel profesional-artistic, capabil să abordeze stiluri variate, cu seriozitate și precizie, cu sensibilitate și forță expresivă, care face din viola sa un instrument de mare virtuozitate, un solist pe care îl dorim cât mai des pe podiumurile de concert.

Mihaela MARINESCU

Concert la Muzeul de artă

În ultimul timp, serile muzeal-artistice cuprinse în ciclul *Confluente și interferențe între arte*, organizate la Muzeul de artă al R. S. România, au devenit din ce în ce mai atrăgătoare. Ponderea căzînd pe muzică, ele sînt de fapt interesante concerte camerale, unele plasate peste nivelul delectabilului, înscriind manifestări de profunzime artistică. Menționăm în acest sens recitalul Marthei Kessler cu lieduri din creația contemporană românească, sau programul susținut de formația *Consortium violae* asupra căruia ne vom opri în rîndurile următoare. Concertul, pe lîngă muzică veche englezească, a inclus și o primă audiere de muzică românească, cu care dealtfel a și debutat: *Două madrigale*, pe versuri de Marta Popovici, purtînd semnătura compozitorului Doru Popovici. Lucrarea nu a fost întîmplător aleasă alături de muzica veche englezească; ea este concepută tot în spiritul unei muzici vechi purtînd amprenta sonorităților renaștentiste aflate în simbioză cu cîntul bizantin, splendid intonat în concert de către cele două soliste: soprana Emilia Petrescu și mezzo-soprana Steliana Calos. În general, scriitura este simplă, cu rezultat sonor imediat la nivelul primului strat al percepției (omofonia susținută de cele trei viole fiind suport armonic pentru liniile unduitoare ale vocilor). Ea devine mai pretențioasă în momentele de solo vocal, cînd cele două voci dialoghează. Simplitatea sau complexitatea scriiturii constituie de fapt în mare parte teritoriul tehnicii componistice, dar dincolo de acest teritoriu, la nivel estetic, unde expresivitatea joacă rolul primordial, lucrarea se realizează pe deplin. Se pare că toate opusurile compozitorului plasate în sfera de preocupări pentru muzica veche (cu precădere de tip bizantin) stau sub semnul simplității tehnice însă cu rezultate complexe pe plan estetic. Și aici, sensibilele versuri oferite de cele două madrigale, *Omagiu lui Gheorghe Cucu* și *Cîntul vieții*, trimit spre un substrat estetic adînc unde cuvîntul se înfîlțeste cu muzica pentru a fuziona într-un tot. Semnificațiile muzicii lui Doru Popovici sînt detectabile în acest substrat, dezvăluindu-se plenar.

Muzica veche englezească, prezentată în continuarea programului de către formația *Consortium violae*, a constituit unul din puținele prilejuri de a redescoperi o lume artistică trecută, uitată adesea, lume departe de spiritualitatea noastră, dar interesantă și atrăgătoare prin caracterul ei special. În primul rînd nuanța medievală ce o poartă această muzică aduce plusul de farmec. Apoi mișcările contrastante deschid un evantai bogat de stări (de la lirism la vioiciunea dansului) relevante în dansurile elisabetane instrumentale; am admirat precizia în execuție și maniera interpretativă a Sandei Crăciun.

Atmosfera a devenit și mai interesantă în lucrările vocal-instrumentale. Astfel, cele *Trei cîntece* semnate de Henry Purcell, interpretate cu măiestrie și foarte „în stil” de Steliana Calos — solistă cu mari disponibilități vocale, dublate de un rafinament muzical deosebit (s-ar cuveni o mai susținută reclamă, atenție și promovare pentru această adevărată artistică !), precum și cîntecele interpretate de soprana Emilia Petrescu, semnate de John Blow, Pelham Humphrey și Daniel Purcell (în cel de-al treilea detașindu-se în execuție viola da gamba tenor a lui Robert Dumitrescu) — tot o tălmăcire de aleasă sensibilitate artistică ce caracterizează muzicalitatea Emiliei Petrescu — au fost muzici fermecătoare nu numai prin patina vremii, dar și prin conținutul ce reunește trăiri capabile să atingă și zone adînci de semnificații.

În concluzile, am audiat un concert de ținută artistică realizat de formația *Consortium violae* cu concursul celor două soliste: Emilia Petrescu și Steliana Calos. Păcat însă că o publicitate firavă domnește în organizarea acestor întîlniri cu arta, proiectîndu-se încă în anonim. Totodată dezideratul interferențelor artistice rămîne la stadiul de schiță atîta timp cît nu există un comentariu. A lăsa publicul singur să găsească semnificațiile unor tere-nuri vecine în artă este poate prea riscant. Astfel, atunci cînd alături de muzica prezentată de *Consortium violae* actorul Constantin Băltăreșu, de la Teatrul de comedie, a citit din *Sonetele* lui Shakespeare, chiar dacă ne aflăm într-o zonă comună literaro-muzicală (sau nu !), pentru public erau necesare cîteva explicații. Tema enunțată (titlul ciclului !) și-ar fi atins finalitatea. Desigur, prezentarea nu trebuie să aibă pretenția unei conferințe; este suficientă punctarea unor idei de profunzime ce se poate realiza prin apelarea la unul din spiritele largi de la noi care, cu siguranță, ar răspunde cu plăcere și promptitudine la un asemenea act de cultură.

Horia ȘURIANU

Seară de balet

Printre puținele spectacole pe care Opera Română din București, din motive obiective — sala aflată în renovare — le mai oferă publicului spectator s-a numărat și o seară de balet alcătuită din cîteva poeme coregrafice imaginate pe muzica unor inspirați compozitori români și binecunoscuta și mult apreciată variantă de balet realizată de compozitorul Rodion Scedrin după nu mai puțin celebra operă *Carmen* de Georges Bizet.

Calitatea stagiunilor unui teatru de operă și balet poate fi apreciată cu precădere în urma vizionării unor spectacole uzuale, susținute în seri obișnuite. Premierele și spectacolele de gală poartă amprenta unui fapt ieșit din comună căruia, în mod evident, i se acordă o atenție deosebită. Dar reprezentațiile zilnice oferite constant tuturor, probează prin nivelul lor seri-

ozitatea muncii unor soliști sau pe cea a unui ansamblu. În ultimul timp obișnuim a comenta astfel de spectacole căci — experiența ne-a convins — și aceasta oferă intense clipe de trăire artistică, uneori surprize dintre cele mai plăcute. O astfel de surpriză am avut în seara zilei de vineri, 28 mai cînd, pe scena mică a Teatrului Național, am urmărit spectacolul de balet la care ne referim.

Prima lucrare, *Poem bizantin* de Doru Popovici, poartă o dublă amprentă de originalitate. Muzicii intens marcată de știință, talentul și inspirația compozitorului Doru Popovici, i se pliază o coregrafie la fel de științifică, și de inspirată. Artista care este Alexa Mezincescu a știut să descopere întreaga subtilitate a țesăturii sonore din partitura lui Doru Popovici, pătrunzînd, pe verticală, în profunzimile unor vremuri trecute cu puternică rezonanță însă în prezent. Aceeași reușită atestă de astă dată valoarea unui alt poem-balet, *Timpul cerbilor*, — muzica de Tiberiu Olah, coregrafia Alexa Mezincescu. Folosînd măiestriile ecouri de cîntec popular, de obicei, de rit, de incantație din muzica lui Tiberiu Olah, legînd deosebit de scenic acest fundal sonor de o gestică uneori abstract-simbolică, alături frapant telurică — reacția lumii satului în fața idilei dintre cei doi protagoniști — Alexa Mezincescu a conceput din nou o captivantă piesă de spectacol, vizualizînd fiecare turnură melodică, fiecare formulă ritmică pregnantă, din partitura ce i-a stat l-a dispoziției. Și de astă dată colaborarea dintre compozitor și coregraf a fost perfectă. Interpreții, simțînd această unitate, s-au modelat ei, realizînd deosebit de frumoase imagini de balet. Soliștilor Eugenia Cotovelea, Stela Viorică — o apreciere aparte pentru talentul și grația balerinei, pentru expresivitatea și frumusețea mișcărilor sale — Nicolae Deneș și Cristian Crăciun, ansamblul de balet le-a fost de mare ajutor, creîndu-le un cadru scenic deosebit de expresiv, de unitar.

Tocmai această unitate între cei ce evoluează pe scenă a lipsit celui de al treilea moment de balet românesc — piesa *În amintire* aparținînd foarte tînărului compozitor Dan Bălan, tot în coregrafia Alexei Mezincescu. Am sesizat în acest număr o ușoară discrepanță, o ușoară ruptură între muzică și gest. De astă dată, ceea ce am văzut nu ne-a mai convins. Mișcărilor par a fi alături de textul muzical și credem că este vorba nu atît de o nereușită de regie și coregrafie cît despre o evoluție rece, lipsită de acel „ceva” ce pornește dinăuntru actorului către publicul spectator. Credem — s-ar putea să greșim totuși și doar o „seară proastă” să fie simpla motivație a nereușitei — credem, deci, că cei patru dansatori n-au aprofundat îndeajuns textul muzical pe care au fost chemați să-l însușească prin mișcarea lor. N-am simțit de astă dată acea unitate între arte, atît de deplin realizată în celelalte două lucrări.

În rolul minunatei Carmen — de acum pe sonoritățile lui Bizet destul de puternic impregnate de talentul lui Scedrin. — Aurora Rotaru este o prezență pe care, după ce ai văzut-o, nu te gîndești decît cum să o revezi din nou. Grațioasă dar puternică, voluntară dar duioasă, sălbatecă dar îmblînzită tem-